



Svensk författningssamling

Lag

om omhändertagande för vård av barn och unga

Utfärdad den 20 augusti 2026

SFS 2026:1600

Publicerad
den 25 augusti 2026

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll, tillämpningsområde och syfte

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om omhändertagande för vård av barn och unga när det inte finns samtycke. I lagen finns också bestämmelser om flyttningsförbud, utreseförbud och andra åtgärder som får beslutas utan samtycke.

Vård och andra insatser ska dock i första hand ges med samtycke från barnet eller den unge och barnets vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2025:400).

Insatserna och åtgärderna ska bygga på respekt för barns och ungas människovärde och integritet.

Lagens syfte

2 § Syftet med denna lag är att tillförsäkra barn och unga skydd och nödvändig vård.

Ord och uttryck i lagen

3 § Med ett omhändertagande avses att socialnämnden får bestämmanderätt över barnet eller den unge i den omfattning som följer av denna lag.

4 § Med vård avses sådana insatser som kan ges inom ramen för socialnämndens ansvar för barn och unga enligt socialtjänstlagen (2025:400).

5 § Med barn avses en person som är under 18 år.

Med ung person eller den unge avses en person som har fyllt 18 men inte 21 år.

Lagens disposition

6 § Lagen är indelad i följande kapitel:

- 1 kap. Lagens innehåll, tillämpningsområde och syfte
- 2 kap. Barns och ungas rättigheter
- 3 kap. Grunderna för omhändertagande för vård
- 4 kap. Ansökan och beslut om omhändertagande för vård
- 5 kap. Omedelbart omhändertagande

¹ Prop. 2025/26:294, bet. 2025/26:SoU38, rskr. 2025/26:432.

- 6 kap. Genomförande av vården
- 7 kap. Umgänge och stöd till vårdnadshavare
- 8 kap. Socialnämndens ansvar för vården
- 9 kap. Övervägande om vårdnadsöverflyttning
- 10 kap. Upphörande av omhändertagande för vård
- 11 kap. Drogtest och läkarundersökning
- 12 kap. Flyttningsförbud
- 13 kap. Utreseförbud
- 14 kap. Förhållande till vissa avlägsnandebeslut
- 15 kap. Särskilda ungdomshem
- 16 kap. Handläggning och allmän förvaltningsdomstols tidsfrister
- 17 kap. Offentligt biträde och ställföreträdare för barnet
- 18 kap. Beslut som gäller omedelbart
- 19 kap. Överklagande
- 20 kap. Handräckning av Polismyndigheten och Kriminalvården
- 21 kap. Straffbestämmelser

2 kap. Barns och ungas rättigheter

Barnets och den unges bästa

1 § Vid beslut och andra åtgärder enligt denna lag ska det som är bäst för barnet eller den unge vara avgörande.

Rätt att framföra sina åsikter

2 § Barnet eller den unge ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne. Barnets eller den unges åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

Rätt till information

3 § Barnet eller den unge ska kontinuerligt få information om beslut som rör honom eller henne och hur sådana beslut överklagas samt annan relevant information.

4 § Information som lämnas till barnet eller den unge ska vara anpassad till hans eller hennes individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Den som lämnar informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet eller den unge har förstått informationen.

Rätt att föra sin egen talan

5 § Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i ärenden och mål enligt denna lag.

Ett barn som är under 15 år ska höras i domstol, om barnet vill det och det kan antas att barnet inte tar skada av att höras.

3 kap. Grunderna för omhändertagande för vård

Förutsättningar för omhändertagande för vård på grund av förhållanden i hemmet och egna beteenden

1 § Ett barn ska omhändertas för vård om

1. det finns en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 2 § eller eget beteende som anges i 3 §,

2. den planerade vården är nödvändig och till barnets bästa, och
3. det kan antas att den nödvändiga vården inte kan ges med samtycke av barnets vårdnadshavare och, om barnet har fyllt 15 år, av barnet själv.

En ung person som är under 20 år får omhändertas för vård om

1. det finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 §,
2. den planerade vården är nödvändig, lämpligare än någon annan vård och till den unges bästa, och
3. det kan antas att den nödvändiga vården inte kan ges med den unges samtycke.

Förhållanden i hemmet

2 § De förhållanden i hemmet som kan ligga till grund för omhändertagande för vård enligt 1 § första stycket är

1. fysisk eller psykisk misshandel,
2. sexuella kränkningar eller sexuell exploatering,
3. brister i omsorgen om barnets grundläggande behov,
4. negativ social kontroll, eller
5. något annat skadligt förhållande.

Vid ett beslut om omhändertagande för vård får en sammantagen bedömning göras av förhållandena i första stycket 1–5.

Egna beteenden

3 § De egna beteenden som kan ligga till grund för omhändertagande för vård enligt 1 § är

1. skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel,
2. brottslig verksamhet, eller
3. något annat socialt nedbrytande eller destruktivt beteende.

Vid ett beslut om omhändertagande för vård får en sammantagen bedömning göras av beteendena i första stycket 1–3.

4 § Ett omhändertagande för vård på grund av eget beteende enligt 1 § ska också beslutas för ett barn som har dömts till fängelse och vid tidpunkten för villkorlig frigivning bedöms vara i uppenbart behov av ett omhändertagande för vård för att inte riskera att skada sin hälsa eller utveckling på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 §.

En ung person får omhändertas under samma förutsättningar.

Omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet

5 § Ett barn som är placerat eller nyligen har varit placerat i ett familjehem ska omhändertas för vård på grund av anknytning till det familjehemmet om

1. placeringen beror på ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 2 §,
2. förhållandet i hemmet har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt så att omhändertagandet ska upphöra enligt 10 kap. 1 §,
3. det finns en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas om barnet skiljs från familjehemmet,
4. det är till barnets bästa att vården fortsätter, och
5. det kan antas att placeringen i familjehemmet inte kan fortsätta med samtycke av barnets vårdnadshavare och, om barnet har fyllt 15 år, av barnet själv.

6 § Vid en prövning av om förutsättningarna för omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet enligt 5 § är uppfyllda ska särskilt beaktas

1. familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att fortsatt vara familjehem,
2. barnets inställning,
3. barnets relation till familjehemmet, vårdnadshavare och syskon,
4. barnets förankring i sin sociala miljö,
5. barnets ålder och placeringstid, och
6. om barnet har särskilda behov.

4 kap. Ansökan och beslut om omhändertagande för vård

Beslut om omhändertagande för vård

1 § Beslut om omhändertagande för vård fattas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Förvaltningsrätten får även på begäran av ett barns ställföreträdare, eller av ett barn som har fyllt 15 år, besluta att barnet ska omhändertas för vård på grund av anknytning till familjehemmet enligt 3 kap. 5 §. Det får ske när ett beslut av socialnämnden i fråga om upphörande av ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 §, överklagas.

Ansökans innehåll

2 § Socialnämndens ansökan om omhändertagande för vård enligt 1 § första stycket ska innehålla en redogörelse för

1. barnets eller den unges relationer till närstående personer och sociala nätverk,
2. barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende och skolgång,
3. de konkreta omständigheter som utgör grund för att barnet eller den unge behöver omhändertas för vård,
4. tidigare vidtagna åtgärder,
5. den vård som socialnämnden anser är nödvändig, målet med vården och hur den ska genomföras,
6. hur relevant information har lämnats till barnet eller den unge,
7. vilket slags relevant information som har lämnats, och
8. barnets och vårdnadshavarens eller den unges inställning till behovet av vård och förhållandena i övrigt.

Ansökan ska även innehålla en vårdplan.

5 kap. Omedelbart omhändertagande

Beslut om omedelbart omhändertagande

Omedelbart omhändertagande för vård

1 § Socialnämnden får besluta att ett barn eller en ung person som är under 20 år omedelbart ska omhändertas för vård, om

1. det är sannolikt att barnet eller den unge behöver omhändertas för vård enligt 3 kap., och
2. rättens beslut om omhändertagande för vård inte kan avvaktas med hänsyn till
 - a) risken för barnets eller den unges hälsa eller utveckling, eller
 - b) att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.

2 § Socialnämnden får, om svensk domstol inte är behörig att besluta om omhändertagande för vård, besluta att ett barn omedelbart ska omhändertas för tillfällig vård, om

1. det är sannolikt att barnet tillfälligt behöver omhändertas för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § eller eget beteende som anges i 3 kap. 3 §, och

2. åtgärder av behörig utländsk myndighet inte kan avvaktas med hänsyn till

a) risken för barnets hälsa eller utveckling, eller

b) att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.

Beslutsrätt i vissa fall

3 § Om socialnämndens beslut om omedelbart omhändertagande inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat fatta ett sådant beslut. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Även den domstol som prövar en fråga om omhändertagande för vård får besluta om omedelbart omhändertagande.

Domstolsprövning av beslutet

4 § Socialnämnden ska, inom en vecka från den dag då nämnden beslutade om omedelbart omhändertagande, lämna över beslutet till förvaltningsrätten för prövning av om det ska fastställas.

Om beslutet om omedelbart omhändertagande har fattats efter det att nämnden har ansökt om omhändertagande för vård, ska beslutet inom samma tid lämnas över till den domstol som prövar ansökan om omhändertagande för vård, för prövning av om det ska fastställas.

Beslutet och handlingarna i ärendet ska lämnas in till domstolen.

Ansökan efter fastställt beslut

5 § Om förvaltningsrätten fastställer ett beslut om omedelbart omhändertagande, ska socialnämnden inom fyra veckor från den dag då vården påbörjades enligt 6 kap. 4 § ansöka hos förvaltningsrätten om att barnet eller den unge ska

1. omhändertas för vård enligt 3 kap., eller

2. vara fortsatt omhändertagen för tillfällig vård enligt 9 §.

Förvaltningsrätten får besluta om förlängning av denna tid, om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt.

Upphörande av ett omedelbart omhändertagande

6 § Ett omedelbart omhändertagande upphör

1. om socialnämnden inte inom en vecka från den dag då beslutet om omedelbart omhändertagande fattades har lämnat över beslutet till domstolen för prövning av om det ska fastställas,

2. om socialnämnden inte inom fyra veckor från den dag då vården påbörjades enligt 6 kap. 4 § har ansökt om omhändertagande för vård enligt 3 kap. eller fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 9 §, och inte heller begärt förlängning av ansökningstiden, eller

3. när rätten avgör frågan om omhändertagande för vård eller frågan om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård.

SFS 2026:1600

7 § Socialnämnden ska besluta att ett omedelbart omhändertagande genast ska upphöra när det inte längre behövs. Ett sådant beslut får fattas också av den domstol som prövar en fråga om omhändertagande för vård eller fortsatt omhändertagande för tillfällig vård.

Fortsatt omhändertagande för tillfällig vård i vissa internationella situationer

Beslut om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård

8 § Förvaltningsrätten får besluta om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård om ett barn som är omedelbart omhändertaget för tillfällig vård enligt 2 § fortsatt behöver tillfällig vård.

Ett sådant beslut får endast fattas om socialnämnden har ansökt om ett sådant omhändertagande

1. inom fyra veckor från den dag då vården påbörjades enligt 6 kap. 4 §, eller

2. innan tiden för ett beslut om förlängd tidsfrist enligt 5 § andra stycket har löpt ut.

Förvaltningsrätten får även besluta om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård om barnet fortsatt behöver tillfällig vård och socialnämnden har ansökt om ett sådant omhändertagande innan tiden för ett gällande beslut om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård har löpt ut.

Ansökan om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård

9 § I ansökan om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 8 § ska socialnämnden ange hur lång tid barnet behöver vara omhändertaget och vilka omständigheter som utgör grund för ett fortsatt omhändertagande. Ansökan och handlingarna i ärendet ska lämnas in till förvaltningsrätten.

Om ansökan har kommit in till förvaltningsrätten inom den tid som anges i 8 §, får omhändertagandet fortsätta i avvaktan på rättens beslut.

Tidsbegränsning för fortsatt omhändertagande för tillfällig vård

10 § Ett beslut om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 8 § får avse högst två månader åt gången, räknat från den dag då beslutet fattades. Ett fortsatt omhändertagande för tillfällig vård får pågå under högst en sammanhängande period av ett år, om inte fortsatt tillfällig vård är nödvändig.

Upphörande av fortsatt omhändertagande för tillfällig vård

11 § Ett fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 8 § upphör om socialnämnden inte har ansökt om att barnet ska vara fortsatt omhändertaget innan tiden för gällande beslut har löpt ut.

Om det inte längre finns skäl för att barnet ska vara fortsatt omhändertaget för tillfällig vård, ska socialnämnden eller, i förekommande fall, rätten besluta att omhändertagandet genast ska upphöra.

Upplysning om internationella bestämmelser

12 § Bestämmelserna i 2–11 §§ kompletterar rådets förordning (EU) 2019/1111 av den 25 juni 2019 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om inter-

6 kap. Genomförande av vården

Beslut om vårdens genomförande

1 § Socialnämnden beslutar hur vården av barnet eller den unge ska genomföras. I detta ingår att besluta om var barnet eller den unge ska vara placerad.

Ett beslut om att barnet eller den unge ska vara placerad i sitt eget hem, får endast fattas om det kan antas vara bäst ägnat att främja vården av honom eller henne.

Beslutsrätt vid brådskande fall

2 § Om socialnämndens beslut om hur vården ska genomföras inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta i frågan. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Var vården ska inledas

3 § Vården ska inledas utanför barnets eller den unges eget hem.

När vårdnadshavarna eller föräldrarna lever åtskilda och förhållandet i hemmet som anges i 3 kap. 2 § och som omhändertagandet grundas på endast finns i den ena vårdnadshavarens eller förälderns hem får vården dock inledas i den andra vårdnadshavarens eller förälderns hem.

När vården ska anses påbörjad

4 § Vården ska anses påbörjad när barnet eller den unge på grund av ett beslut om omhändertagande för vård enligt 3 kap. eller ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt 5 kap. 1 eller 2 § har kommit till den placering där vården ska inledas eller när socialnämnden på annat sätt kan utöva det faktiska vårdansvaret över barnet eller den unge.

Rättens beslut om omhändertagande för vård ska påbörjas inom fyra veckor från den dag då beslutet fick laga kraft. Om vården inte påbörjats inom denna tid upphör beslutet att gälla.

5 § Om barnet eller den unge är häktad får vården till följd av ett beslut om omedelbart omhändertagande inte påbörjas.

Socialnämndens ansvar och bestämmanderätt under vårdtiden

Ansvar för tillsyn och bestämmanderätt om personliga förhållanden

6 § Socialnämnden ska under vårdtiden se till att barnet eller den unge får den tillsyn som behövs och bestämma om barnets eller den unges personliga förhållanden i den utsträckning det behövs för att genomföra vården.

Även den som har fått i uppdrag av socialnämnden att ha barnet eller den unge i sin faktiska vård ska se till att barnet eller den unge får den tillsyn som behövs, och får bestämma i frågor som rör den dagliga omsorgen.

Ansvar för barnets grundläggande behov

7 § Socialnämnden har under vårdtiden samma ansvar som vårdnadshavaren för att barnets grundläggande behov enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken tillgodoses.

8 § Vården ska vara av god kvalitet samt bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

7 kap. Umgänge och stöd till vårdnadshavare

Umgänge under vårdtiden

Umgänge med närstående

1 § Socialnämnden har ansvar för att barnet eller den unge ges möjlighet till umgänge med föräldrar, vårdnadshavare, syskon och andra närstående.

Beslut om umgänge och hemlighållande av vistelseort

2 § Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vården, får socialnämnden besluta

1. hur barnets umgänge med vårdnadshavare, och med föräldrar som har umgänkesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal, ska utformas, eller

2. att barnets vistelseort ska hemlighållas för vårdnadshavare eller föräldrar.

Socialnämnden ska minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut som avses i första stycket fortfarande behövs.

3 § Av 30 § tredje stycket folkbokföringslagen (1991:481) framgår när socialnämnden får ansöka om skyddad folkbokföring för ett barn som är omhändertaget för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 §.

Stöd till vårdnadshavare och föräldrar

4 § Socialnämnden ska erbjuda vårdnadshavare och föräldrar stöd som kan bidra till att de blir delaktiga i vården av barnet eller utvecklas i sitt föräldraskap.

Vårdnadshavarens rätt till information

5 § Barnets vårdnadshavare ska få den information från socialnämnden om vården av barnet som behövs för att möjliggöra delaktighet i genomförandet av vården.

Informationen ska anpassas till vårdnadshavarens individuella förutsättningar.

8 kap. Socialnämndens ansvar för vården

Ansvaret att följa vården

1 § Socialnämnden ska noga följa vården av ett barn eller en ung person som är omhändertagen. Detta ska främst ske genom

1. regelbundna personliga besök i det hem eller boende där barnet eller den unge vårdas,

2. enskilda samtal med barnet eller den unge,

3. samtal med den eller dem som har tagit emot barnet eller den unge i sitt hem eller på boendet, och

4. samtal med vårdnadshavarna eller en god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till vårdnadshavare, föräldrar, syskon och andra närstående.

SFS 2026:1600

Regelbundet övervägande av ett omhändertagande

2 § Socialnämnden ska regelbundet överväga om ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § eller anknytning till familjehemmet enligt 3 kap. 5 § fortfarande behövs samt hur vården bör inriktas och utformas. Ett sådant övervägande ska göras minst en gång var sjätte månad från den dag då vården påbörjades enligt 6 kap. 4 §.

Regelbunden prövning av ett omhändertagande

3 § Socialnämnden ska regelbundet pröva om ett omhändertagande för vård på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § ska upphöra. En sådan prövning ska göras minst en gång var sjätte månad från den dag då vården påbörjades enligt 6 kap. 4 §.

9 kap. Övervägande om vårdnadsöverflyttning

1 § Socialnämnden ska särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken när ett barn har varit placerat i samma familjehem under två år från det att placeringen påbörjades. Därefter ska frågan övervägas årligen.

När socialnämnden överväger att ansöka om överflyttning av vårdnaden ska nämnden särskilt beakta

1. barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning,
2. barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose barnets behov av en trygg och god uppväxt,
3. familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med sina föräldrar och andra närstående,
4. barnets relation till sina föräldrar, och
5. barnets sociala situation i övrigt.

10 kap. Upphörande av omhändertagande för vård

Förutsättningar för upphörande av omhändertagande för vård

Ett omhändertagande för vård ska upphöra när det inte längre behövs

1 § Socialnämnden ska besluta att ett omhändertagande för vård ska upphöra när det inte längre behövs. Socialnämnden får inte besluta att ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § ska upphöra förrän de förhållanden som ligger till grund för vården har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt.

Ett omhändertagande för vård ska upphöra vid vissa åldrar

2 § Ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § eller anknytning till familjehemmet enligt 3 kap. 5 § ska upphöra senast när barnet fyller 18 år.

Ett omhändertagande för vård på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § ska upphöra senast när den unge fyller 21 år.

3 § Socialnämnden ska särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet enligt 3 kap. 5 § eller flyttningsförbud enligt 12 kap. 1 § när nämnden prövar om ett omhändertagande för vård ska upphöra för ett barn som är placerat i ett familjehem.

Begäran om upphörande av ett omhändertagande för vård

4 § Ett barn som har fyllt 15 år, en ung person eller ett barns vårdnadshavare får begära att ett omhändertagande för vård ska upphöra.

En begäran från en vårdnadshavare om att ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § eller anknytning till familjehemmet enligt 3 kap. 5 § ska upphöra, får avvisas om begäran kommer in till socialnämnden inom sex månader från det att det senaste beslutet av socialnämnden eller rätten i fråga om omhändertagandet har fått laga kraft.

Förberedelse för återförening

5 § Socialnämnden ska noga förbereda barnets återförening med den eller dem som har vårdnaden om barnet när ett omhändertagande för vård ska upphöra.

Uppföljning när omhändertagande för vård upphört

6 § Socialnämnden ska följa upp situationen för den som är ett barn när ett omhändertagande för vård upphör.

Om barnet ska återförenas med den eller dem som har vårdnaden om barnet när omhändertagandet upphör men återföreningen behöver förberedas, ska socialnämnden följa upp barnets situation först när återföreningen har skett.

7 § Vid en uppföljning enligt 6 § får socialnämnden konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Socialnämnden får samtala med barnet utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande.

Socialnämnden ska informera ett barn som har fyllt 15 år och vårdnadshavare om när uppföljningen inleds respektive avslutas.

En uppföljning ska avslutas senast sex månader från det att den inleddes. Uppföljningen ska också avslutas om nämnden inleder en utredning enligt 14 kap. 2 § första stycket socialtjänstlagen (2025:400).

11 kap. Drogtest och läkarundersökning

Drogtest

Drogtest inför umgänge

1 § Socialnämnden ska inför ett barns umgänge med en vårdnadshavare eller förälder, om det finns anledning till det, kontrollera om vårdnadshavaren eller föräldern är eller har varit påverkad av alkohol, narkotika, andra berusningsmedel, sådant medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Socialnämnden får då

besluta att vårdnadshavaren eller föräldern ska uppmanas att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov.

Första stycket gäller för ett umgänge med ett barn som är omhändertaget för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 §.

Drogtest inför upphörande av omhändertagande för vård

2 § Socialnämnden ska inför prövning av om ett omhändertagande för vård på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § ska upphöra, om det finns anledning till det, kontrollera om en vårdnadshavare är eller har varit påverkad av alkohol, narkotika, andra berusningsmedel, sådant medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor. Socialnämnden får då besluta att han eller hon ska uppmanas att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov.

Gemensamma bestämmelser för drogtest

3 § Ett beslut om drogtest får fattas bara i den mån åtgärden är försvarlig med hänsyn till dess syfte och övriga omständigheter.

Socialnämnden ska i beslutet särskilt ange vad för slags prov som drogtestet avser och syftet med åtgärden.

Om vårdnadshavaren eller föräldern inte medverkar till drogtestet får förhållandet tillmätas den betydelse för socialnämndens beslut om umgänge eller upphörande av omhändertagande för vård som omständigheterna motiverar.

Läkarundersökning

Beslut om läkarundersökning

4 § I ett ärende enligt denna lag får socialnämnden besluta om läkarundersökning av barnet eller den unge och utse läkare för undersökningen. En läkarundersökning ska göras innan socialnämnden enligt 4 kap. 1 § ansöker om omhändertagande för vård, om den inte av särskilda skäl är obehövlig.

I ett mål om omhändertagande för vård får även rätten besluta om läkarundersökning av barnet eller den unge och utse läkare för undersökningen.

Syftet med läkarundersökningen

5 § Läkarundersökningen ska syfta till att utgöra en del av underlaget för bedömningen av barnets eller den unges behov av vård och för planeringen av vården.

Plats för läkarundersökningen

6 § Läkarundersökningen ska genomföras på en vårdinrättning. Om det inte är lämpligt får den genomföras i barnets eller den unges hem eller på någon annan plats.

12 kap. Flyttningsförbud

Flyttningsförbud för viss tid eller tills vidare

1 § En vårdnadshavare får för viss tid eller tills vidare förbjudas att ta ett barn från ett hem som avses i 22 kap. 2 § första stycket socialtjänstlagen (2025:400) om det finns en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas om barnet skiljs från hemmet (flyttningsförbud).

2 § Beslut om flyttningsförbud fattas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Ansökan görs av den socialnämnd som har beslutat eller lämnat medgivande enligt 22 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400) till att barnet ska tas emot i ett familjehem eller annat enskilt hem.

Ansökans innehåll

3 § Socialnämndens ansökan om flyttningsförbud ska innehålla en redogörelse för

1. barnets förhållanden,
2. de konkreta omständigheter som utgör grund för att barnet behöver skyddas genom ett flyttningsförbud,
3. tidigare vidtagna åtgärder,
4. hur relevant information har lämnats till barnet,
5. vilket slags relevant information som har lämnats, och
6. barnets inställning.

Regelbundet övervägande av ett flyttningsförbud

4 § Socialnämnden ska regelbundet överväga om ett flyttningsförbud fortfarande behövs. Ett sådant övervägande ska göras minst en gång var tredje månad från den dag då beslutet om förbudet fattades.

Upphörande av ett flyttningsförbud

5 § Socialnämnden ska besluta att ett flyttningsförbud ska upphöra när det inte längre behövs.

Ett flyttningsförbud upphör senast när barnet fyller 18 år.

Tillfälligt flyttningsförbud

Beslut om tillfälligt flyttningsförbud

6 § Socialnämnden får besluta om tillfälligt flyttningsförbud, om

1. det är sannolikt att ett flyttningsförbud behövs, och
2. rättens beslut om flyttningsförbud inte kan avvaktas med hänsyn till risken för barnets hälsa eller utveckling.

Beslut om tillfälligt flyttningsförbud fattas av den socialnämnd som har beslutat eller lämnat medgivande enligt 22 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400) till att barnet ska tas emot i ett familjehem eller annat enskilt hem.

Beslutsrätt i vissa fall

7 § Om socialnämndens beslut om tillfälligt flyttningsförbud inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta om ett sådant förbud. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Även den domstol som prövar en fråga om flyttningsförbud får besluta om tillfälligt flyttningsförbud.

Domstolsprövning av beslutet

8 § Socialnämnden ska, inom en vecka från den dag då nämnden beslutade om tillfälligt flyttningsförbud, lämna över beslutet till förvaltningsrätten för prövning av om det ska fastställas.

Om beslutet om tillfälligt flyttningsförbud har fattats efter det att nämnden har ansökt om flyttningsförbud, ska beslutet inom samma tid lämnas över för prövning av om det ska fastställas till den domstol som prövar ansökan om flyttningsförbud.

Beslutet och handlingarna i ärendet ska lämnas in till domstolen.

Ansökan efter fastställt beslut

9 § Om förvaltningsrätten fastställer ett beslut om tillfälligt flyttningsförbud, ska socialnämnden inom två veckor från den dag då rätten fastställde beslutet ansöka hos förvaltningsrätten om ett flyttningsförbud.

Förvaltningsrätten får besluta om förlängning av denna tid, om ytterligare utredning gör det nödvändigt.

Upphörande av ett tillfälligt flyttningsförbud

10 § Ett tillfälligt flyttningsförbud upphör

1. om socialnämnden inte inom en vecka från den dag då beslutet om tillfälligt flyttningsförbud fattades har lämnat över beslutet till domstolen för prövning av om det ska fastställas,

2. om socialnämnden inte inom två veckor från den dag då förvaltningsrätten fastställde beslutet om tillfälligt flyttningsförbud har ansökt om ett flyttningsförbud, och inte heller begärt förlängning av ansökningstiden, eller

3. när rätten avgör frågan om flyttningsförbud.

11 § Socialnämnden ska besluta att ett tillfälligt flyttningsförbud genast ska upphöra när det inte längre finns skäl för det. Ett sådant beslut får fattas också av den domstol som prövar en fråga om flyttningsförbud.

Umgänge under tiden för ett flyttningsförbud

12 § Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med ett flyttningsförbud eller ett tillfälligt flyttningsförbud får socialnämnden besluta hur barnets umgänge med vårdnadshavare, och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal, ska utformas.

13 kap. Utreseförbud

Förutsättningar för utreseförbud

1 § Ett utreseförbud ska beslutas för ett barn, om det finns en påtaglig risk för att

1. barnet förs utomlands eller lämnar Sverige, och

2. barnets hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av något sådant förhållande i hemmet som anges i 3 kap. 2 § eller eget beteende som anges i 3 kap. 3 §.

Ett utreseförbud ska också beslutas om det finns en påtaglig risk för att barnet förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse.

Beslut om utreseförbud

2 § Beslut om utreseförbud fattas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

3 § Socialnämndens ansökan om utreseförbud ska innehålla en redogörelse för

1. barnets förhållanden,
2. de konkreta omständigheter som utgör grund för att barnet behöver skyddas genom ett utreseförbud,
3. tidigare vidtagna åtgärder,
4. hur relevant information har lämnats till barnet,
5. vilket slags relevant information som har lämnats, och
6. barnets inställning.

Regelbunden prövning av ett utreseförbud

4 § Socialnämnden ska regelbundet pröva om ett utreseförbud ska upphöra. En sådan prövning ska göras minst en gång var sjätte månad från den dag då beslutet om förbudet fattades.

Upphörande av ett utreseförbud

5 § Socialnämnden ska besluta att ett utreseförbud ska upphöra när det inte längre finns skäl för utreseförbudet.

Ett utreseförbud upphör senast när barnet fyller 18 år.

Tillfälligt utreseförbud

Beslut om tillfälligt utreseförbud

6 § Socialnämnden får besluta om tillfälligt utreseförbud, om

1. det är sannolikt att ett utreseförbud behövs, och
2. rättens beslut om utreseförbud inte kan avvaktas med hänsyn till risken för att barnet förs utomlands eller lämnar Sverige.

Beslutsrätt i vissa fall

7 § Om socialnämndens beslut om tillfälligt utreseförbud inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta om ett sådant förbud. Beslutet ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Även den domstol som prövar en fråga om utreseförbud får besluta om tillfälligt utreseförbud.

Domstolsprövning av beslutet

8 § Socialnämnden ska, inom en vecka från den dag då nämnden beslutade om tillfälligt utreseförbud, lämna över beslutet till förvaltningsrätten för prövning av om det ska fastställas.

Om beslutet om tillfälligt utreseförbud har fattats efter det att nämnden har ansökt om utreseförbud, ska beslutet inom samma tid lämnas över för prövning av om det ska fastställas till den domstol som prövar ansökan om utreseförbud.

Beslutet och handlingarna i ärendet ska lämnas in till domstolen.

Ansökan efter fastställt beslut

9 § Om förvaltningsrätten fastställer ett beslut om tillfälligt utreseförbud, ska socialnämnden inom fyra veckor från den dag då rätten fastställde beslutet ansöka om ett utreseförbud.

Förvaltningsrätten får besluta om förlängning av denna tid, om ytterligare utredning gör det nödvändigt.

SFS 2026:1600

Upphörande av ett tillfälligt utreseförbud

10 § Ett tillfälligt utreseförbud upphör

1. om socialnämnden inte inom en vecka från den dag då beslutet om tillfälligt utreseförbud fattades har lämnat över beslutet till domstolen för prövning av om det ska fastställas,
2. om socialnämnden inte inom fyra veckor från den dag då förvaltningsrätten fastställde beslutet om tillfälligt utreseförbud har ansökt om ett utreseförbud, och inte heller begärt förlängning av ansökningstiden, eller
3. när rätten avgör frågan om utreseförbud.

11 § Socialnämnden ska besluta att ett tillfälligt utreseförbud genast ska upphöra när det inte längre finns skäl för det. Ett sådant beslut får fattas också av den domstol som prövar en fråga om utreseförbud.

Undantag från ett utreseförbud

12 § Socialnämnden får för en viss resa besluta om ett tillfälligt undantag från ett utreseförbud. Sådant beslut får endast fattas om det inte finns någon risk för att barnet förs utomlands eller lämnar Sverige eller under resan förs eller beger sig till ett annat land och då drabbas av eller utsätter sig själv för sådana förhållanden som föranlett utreseförbudet.

14 kap. Förhållande till vissa avlägsnandebeslut

1 § Beslut enligt denna lag hindrar inte beslut om

1. avvísning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlämningar,
3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,
6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,
9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, eller
10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Ett beslut enligt denna lag upphör när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

Särskilda ungdomshem för barn och unga

1 § Det ska finnas särskilda ungdomshem för vård av barn och unga som är omhändertagna för vård och på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § behöver stå under särskilt noggrann tillsyn.

Enligt 9 kap. 9 § socialtjänstlagen (2025:400) leder Statens institutionsstyrelse verksamheten på de särskilda ungdomshemmen.

Indelning i säkerhetsnivåer

2 § De särskilda ungdomshemmen ska vara indelade i säkerhetsnivåer. Ett ungdomshem som inte tillhör den lägsta nivån har förhöjd säkerhetsnivå.

Tilldelning av plats på ett särskilt ungdomshem

3 § Statens institutionsstyrelse ska föreslå en lämplig plats i ett särskilt ungdomshem om socialnämnden har bedömt att ett barn eller en ung person ska placeras i ett sådant hem.

I akuta situationer ska Statens institutionsstyrelse omedelbart föreslå en lämplig plats i ett särskilt ungdomshem.

Statens institutionsstyrelse får inte föreslå en plats som innebär mer ingripande övervakning och kontroll än vad som är nödvändigt för genomförandet av vården eller för att ordningen eller säkerheten på ungdomshemmet ska kunna upprätthållas.

Socialnämnden beslutar enligt 6 kap. 1 § om var barnet eller den unge ska vara placerad.

Tillfällig placering i samband med transport

4 § Statens institutionsstyrelse får i samband med en transport av ett barn eller en ung person som placerats på ett särskilt ungdomshem besluta att han eller hon tillfälligt ska placeras på ett annat ungdomshem än det som socialnämnden har beslutat.

Underrättelse till Statens institutionsstyrelse

5 § Om ett barn eller en ung person är placerad på ett särskilt ungdomshem och vårdas eller har vårdats på sjukhus, ska verksamhetschefen vid vårdenheten genast underrätta Statens institutionsstyrelse om barnet eller den unge önskar lämna eller redan har lämnat vårdenheten.

6 § Om hälso- och sjukvårdspersonal som är verksam vid ett särskilt ungdomshem får kännedom om att ett barn eller en ung person som är placerad där har en sådan smittsam sjukdom som enligt 1 kap. 3 § andra stycket smittskyddslagen (2004:168) utgör allmänfarlig sjukdom, ska han eller hon underrätta Statens institutionsstyrelse, om det inte står klart att det saknas risk för smittspridning.

Uppföljning av verksamheten vid de särskilda ungdomshemmen

7 § Statens institutionsstyrelse ska följa upp sin verksamhet enligt denna lag. Uppföljningen ska omfatta tiden såväl under som efter avslutad vård.

Socialnämnden ska till Statens institutionsstyrelse lämna de uppgifter om enskilda som myndigheten behöver för att fullgöra den skyldighet som följer av första stycket.

8 § I lagen (2026:1601) om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården finns bestämmelser om de särskilda befogenheter som får användas på de särskilda ungdomshemmen.

16 kap. Handläggning och allmän förvaltningsdomstols tidsfrister

Skyndsamhetskrav vid handläggningen

1 § Ärenden och mål enligt denna lag ska handläggas skyndsamt.

Tidsfrister för allmän förvaltningsdomstols prövning

2 § När ett beslut om omedelbart omhändertagande för vård eller för tillfällig vård, tillfälligt flyttningsförbud eller tillfälligt utreseförbud lämnas över till domstolen för prövning av om det ska fastställas, ska rätten så snart som möjligt pröva beslutet. Om det inte finns synnerliga hinder, ska prövningen göras inom en vecka från den dag då beslutet kom in till domstolen.

3 § Förvaltningsrätten ska påbörja prövningen av ett mål inom två veckor från den dag när en ansökan om

1. omhändertagande för vård eller fortsatt omhändertagande för tillfällig vård kom in och barnet eller den unge är omedelbart omhändertagen för vård eller för tillfällig vård,

2. flyttningsförbud kom in efter det att ett tillfälligt flyttningsförbud har fattats, eller

3. utreseförbud kom in efter det att ett tillfälligt utreseförbud har fattats.

Förvaltningsrätten får förlänga tiden, om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt.

Muntlig förhandling

4 § Förvaltningsrätten och kammarrätten ska, om det inte är uppenbart obehövligt, hålla muntlig förhandling i mål om

1. omhändertagande för vård enligt 3 kap.,

2. fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 5 kap. 9 §,

3. upphörande av omhändertagande för vård enligt 10 kap. 1 §,

4. flyttningsförbud enligt 12 kap. 1 §, och

5. utreseförbud enligt 13 kap. 1 §.

Muntlig förhandling ska alltid hållas i mål enligt första stycket om någon part begär det. Parterna ska upplysas om sin rätt att begära muntlig förhandling.

Om en enskild part som har kallats vid vite att inställa sig personligen till en förhandling uteblir, får rätten förordna att han eller hon ska hämtas till domstolen antingen omedelbart eller till en senare dag.

Nämndemän i kammarrätten

5 § Vid handläggning i kammarrätten av mål enligt denna lag ska nämndemän ingå i rätten. Det gäller dock inte i mål om

1. omedelbart omhändertagande för vård eller för tillfällig vård enligt 5 kap. 1 eller 2 §,

2. tillfälligt flyttningsförbud enligt 12 kap. 6 §, och

3. tillfälligt utreseförbud enligt 13 kap. 6 §.

6 § Vid delgivning med en enskild i ett ärende eller mål enligt denna lag får 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932) inte tillämpas.

17 kap. Offentligt biträde och ställföreträdare för barnet

Rätt till ett offentligt biträde

1 § Ett offentligt biträde ska, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, förordnas för ett barn eller en ung person och för ett barns vårdnadshavare i ärenden och mål om

1. omhändertagande för vård enligt 3 kap.,
2. omedelbart omhändertagande för vård eller för tillfällig vård enligt 5 kap. 1 eller 2 §,
3. fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 5 kap. 9 §,
4. upphörande av fortsatt omhändertagande för tillfällig vård enligt 5 kap. 12 §,
5. upphörande av omhändertagande för vård enligt 10 kap. 1 §,
6. flyttningsförbud enligt 12 kap. 1 §,
7. upphörande av flyttningsförbud enligt 12 kap. 5 §,
8. utreseförbud enligt 13 kap. 1 §,
9. upphörande av utreseförbud enligt 13 kap. 5 §, och
10. tillfälligt utreseförbud enligt 13 kap. 6 §.

2 § Ett offentligt biträde ska, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, förordnas för ett barn eller en ung person och för ett barns vårdnadshavare när barnet, den unge eller vårdnadshavaren uttrycker en vilja att överklaga beslut om

1. placering enligt 6 kap. 1 §, eller
2. umgänge eller hemlighållande av barnets vistelseort enligt 7 kap. 2 §.

Även för en förälder med reglerad umgängesrätt ska ett offentligt biträde förordnas, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, när föräldern uttrycker en vilja att överklaga ett beslut enligt första stycket 2.

Förordnande av olika eller ett gemensamt offentligt biträde

3 § Om ett offentligt biträde behövs både för ett barn och för barnets vårdnadshavare ska olika biträden förordnas. Om det saknas motstridiga intressen mellan dem, ska dock ett gemensamt biträde förordnas.

Barnets ställföreträdare

4 § Den som är förordnad som ett offentligt biträde enligt 1 eller 2 § för ett barn som är under 15 år är utan särskilt förordnande också barnets ställföreträdare i det ärende eller mål som förordnandet avser, om det offentliga biträdet inte samtidigt är biträde för vårdnadshavaren.

Ansökan och anmälan om ett offentligt biträde

Vem som får ansöka om ett offentligt biträde

5 § Den som enligt 1 eller 2 § har rätt till ett offentligt biträde får själv ansöka om att ett offentligt biträde ska förordnas för honom eller henne och fullfölja sin talan i denna fråga.

En ansökan lämnas in till socialnämnden, förvaltningsrätten eller en annan domstol som handlägger målet.

6 § Socialnämnden ska, så snart behov av ett offentligt biträde uppkommer enligt 1 eller 2 §, anmäla detta till förvaltningsrätten.

När en ansökan om ett offentligt biträde kommer in till socialnämnden, ska nämnden skyndsamt lämna över ansökan till förvaltningsrätten.

Beslut om offentligt biträde

7 § Frågor om offentligt biträde prövas av den domstol som handlägger målet. I ärenden hos socialnämnden prövas frågor om offentligt biträde av förvaltningsrätten.

18 kap. Beslut som gäller omedelbart

Beslut som alltid gäller omedelbart

- 1 §** Beslut av socialnämnden eller rätten gäller omedelbart i fråga om
1. omedelbart omhändertagande för vård eller för tillfällig vård enligt 5 kap. 1 eller 2 §,
 2. tillfälligt flyttningsförbud enligt 12 kap. 6 §, och
 3. tillfälligt utreseförbud enligt 13 kap. 6 §.

Socialnämndens övriga beslut

2 § Andra beslut av socialnämnden än de som anges i 1 § gäller omedelbart, om inte nämnden bestämmer något annat.

Övriga beslut av allmän förvaltningsdomstol

3 § Beslut om omhändertagande för vård enligt 3 kap. och flyttningsförbud enligt 12 kap. 1 § gäller omedelbart, om inte rätten bestämmer något annat.

Rätten får även bestämma att andra beslut som rätten har fattat än de som anges i första stycket och 1 § ska gälla omedelbart.

Beslut som fattas av Statens institutionsstyrelse

4 § Beslut av Statens institutionsstyrelse om tillfällig placering i samband med en transport enligt 15 kap. 4 § gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat.

19 kap. Överklagande

Beslut av socialnämnden

1 § Socialnämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. placering enligt 6 kap. 1 §,
2. omhändertagande för vård fortfarande behövs eller ska upphöra,
3. fortsatt omhändertagande för tillfällig vård fortfarande behövs eller ska upphöra,
4. umgängets utformning eller hemlighållande av vistelseort enligt 7 kap. 2 §,
5. flyttningsförbud fortfarande behövs eller ska upphöra,
6. umgänge vid flyttningsförbud eller tillfälligt flyttningsförbud enligt 12 kap. 12 §,
7. utreseförbud fortfarande behövs eller ska upphöra, eller
8. tillfälligt undantag från ett utreseförbud enligt 13 kap. 12 §.

Beslut av allmän förvaltningsdomstol

2 § Beslut av rätten om förlängd ansökningstid enligt 5 kap. 5 §, 12 kap. 9 § eller 13 kap. 9 § och om läkarundersökning enligt 11 kap. 4 § får inte överklagas.

Beslut av Statens institutionsstyrelse

3 § Beslut av Statens institutionsstyrelse om tillfällig placering i samband med en transport enligt 15 kap. 4 § får inte överklagas.

20 kap. Handräckning av Polismyndigheten och Kriminalvården

Förutsättningar för handräckning

1 § Polismyndigheten ska lämna hjälp för att på begäran av

1. socialnämnden, nämndens ordförande eller rätten ge en läkare, som avses i 11 kap. 4 §, tillträde till barnets eller den unges hem eller föra barnet eller den unge till läkarundersökningen,

2. socialnämnden eller någon ledamot eller tjänsteman som nämnden har förordnat genomföra beslut om omhändertagande för vård eller omedelbart omhändertagande för vård eller för tillfällig vård, eller

3. Statens institutionsstyrelse efterforska och hämta ett barn eller en ung person som är omhändertagen för vård på grund av något sådant eget beteende som anges i 3 kap. 3 § och placerad på ett särskilt ungdomshem, om barnet eller den unge har avvikit från ungdomshemmet, eller för att ombesörja någon annan förflyttning av honom eller henne.

Om det gäller en transport av ett barn eller en ung person som placerats i ett särskilt ungdomshem ska Kriminalvården lämna sådan hjälp som anges i första stycket.

2 § En begäran om hjälp av Polismyndigheten eller Kriminalvården enligt 1 § får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att de särskilda befogenheter som anges i 10 och 10 a §§ polislagen (1984:387) eller, om det gäller en transport som utförs av Kriminalvården, 4 kap. 4 § och 10 § första stycket häkteslagen (2010:611) behövs användas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte en begäran av rätten och inte heller en begäran av Statens institutionsstyrelse om efterforskning.

Bestämmelser i häkteslagen som ska tillämpas vid en transport

3 § Kriminalvården ska vid en transport enligt 1 § tillämpa följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

– 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,

– 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och

– 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Uppgiftsskyldighet i samband med handräckning

4 § Den som begär hjälp enligt 1 § ska lämna den verkställande myndigheten de uppgifter om barnet eller den unge och en närstående till honom eller henne som behövs för planeringen och genomförandet av åtgärden.

5 § Barnet eller den unge får tas i förvar, om det är nödvändigt för att en transport enligt 1 § ska kunna genomföras. Ett barn som är under 15 år får dock inte tas i förvar.

21 kap. Straffbestämmelser

Överträdelse av flyttningsförbud

1 § Den som överträder ett flyttningsförbud eller ett tillfälligt flyttningsförbud döms till böter.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av socialnämnden eller Socialstyrelsen.

Överträdelse av utreseförbud

2 § Den som för ut ett barn ur Sverige i strid med ett utreseförbud eller ett tillfälligt utreseförbud döms till fängelse i högst två år. För försök döms det till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. Genom lagen upphävs lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

3. Ett beslut enligt en bestämmelse i den upphävda lagen ska anses som ett beslut enligt motsvarande bestämmelse i denna lag.

4. Bestämmelserna i 2 och 3 §§ i den upphävda lagen gäller fortfarande när en ansökan om omhändertagande för vård med stöd av den lagen har kommit in till förvaltningsrätten före ikraftträdandet.

5. Bestämmelserna i 22 och 23 §§ i den upphävda lagen gäller fortfarande för förebyggande insatser som har beslutats före ikraftträdandet.

6. För ett barn som omfattas av ett flyttningsförbud som fattats enligt 24 § i den upphävda lagen ska ett omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet beslutas efter ansökan av socialnämnden om förutsättningarna enligt 3 kap. 5 § 2–5 i denna lag är uppfyllda.

7. För den som har dömts till sluten ungdomsvård gäller 3 § andra stycket i den upphävda lagen, i lydelsen före den 1 juli 2026.

På regeringens vägnar

EBBA BUSCH

JAKOB FORSSMED
(Socialdepartementet)